

Braakbalonderzoek in 2016

In het meetnet VO Muizen worden sinds 2005 verspreidingsgegevens van kleine zoogdieren verzameld aan de hand van braakballen. In heel Nederland worden braakballen verzameld en geplozen. Vanaf 2016 werken we met zogenaamde wenshokken, waarin de doelstelling is langjarig partijen te verzamelen t.b.v. statisch onderbouwde trends. Verzamelde en aan de Zoogdiervereniging opgestuurde partijen uit wenshokken worden zo snel mogelijk geplozen; verzamelde partijen uit overige hokken ook, maar alleen wanneer alle wenshokken verwerkt zijn. Daarnaast komen data uit heel Nederland binnen van zelf verzamelde en geplozen partijen.

In deze Telganger wordt een overzicht gegeven van de resultaten van 2012-2016 voor de doelsoorten noordse woelmuis, waterspitsmuis en grote bosmuis. Per periode van 6 jaar worden de trends van deze soorten gerapporteerd aan 'Europa' i.k.v. de Habitatrichtlijn.

Uitgangspunt: minimaal 150 prooien

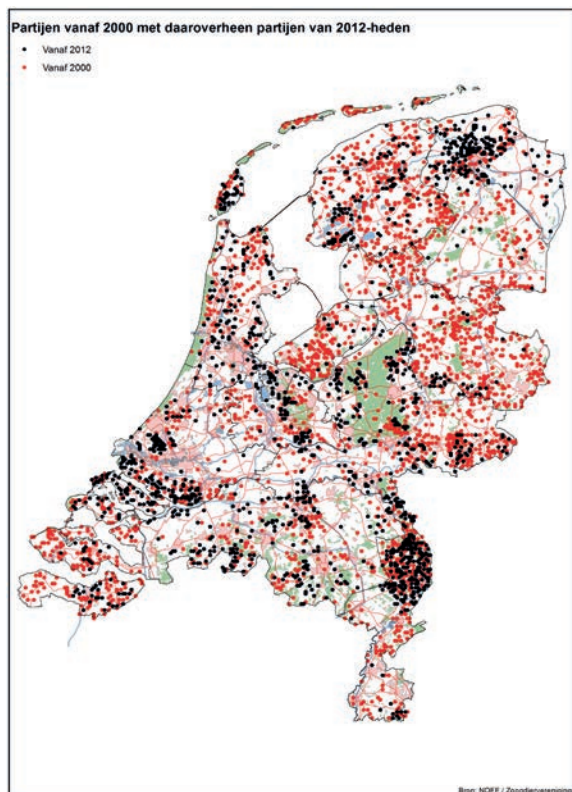
In 2012 is gestart met een nieuwe periode van zes jaar om de landelijke verspreiding van een aantal belangrijke soorten muizen en spitsmuizen in beeld te brengen. Het betekent dat in deze periode wordt geprobeerd van elke kerkuillocatie in Nederland een voldoende groot monster (minimaal 150 prooien) te bemachtigen. Dit minimale aantal van 150 prooien is belangrijk om iets te kunnen zeggen over het niet-aanwezig zijn van een soort. Wanneer een soort ergens aangetroffen wordt (en dat kan al in een enkele braakbal) levert dat een stip op de kaart. Uitgangspunt is dat minimaal 150 prooien nodig hebben om te kunnen zeggen dat een soort niet aanwezig is binnen het jachtgebied van een kerkuil.

Verzamelde partijen

Figuur 1 geeft alle partijen uit seizoen 2012-2016 (zwart) met op de achtergrond alle partijen vanaf 2000 (rood). Hoewel veel van de bekende kerkuillocaties vanaf 2012 zijn bemonsterd, zijn er nog meer locaties waar recente gegevens van ontbreken.

NEM Verspreidingsonderzoek Muizen

Vooraf veel locaties in Zuid-Holland, Noord-Limburg en delen van Groningen zijn recent bemonsterd. Locaties in Flevoland en Overijssel zijn bijvoorbeeld recent niet bemonsterd (of gegevens hiervan zijn (nog) niet bekend).

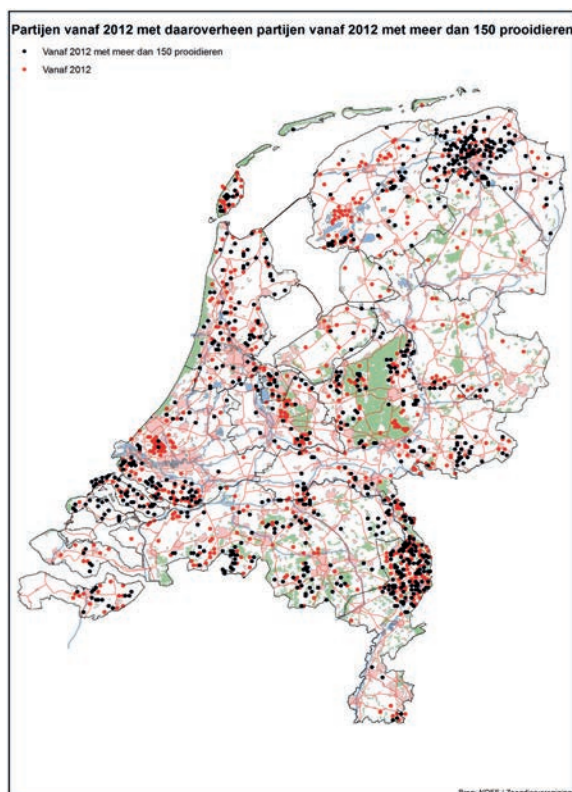
Figuur 1. Partijen uit 2012-2016 vergeleken met partijen vanaf 2000.

Wanneer we kijken naar de omvang van de partijen uit 2012-heden, zien we dat een groot deel van deze partijen minder prooien bevatten dan de gewenste 150. Figuur 2 geeft alle partijen van 2012-heden (rood) en alle partijen uit diezelfde periode met minimaal 150 prooidieren (zwart). Het betekent dat alleen van deze laatste locaties zogenaamde 'nul-punten' voor soorten bepaald kunnen worden. In de figuren 3 t/m 5 worden van een aantal soorten muizen en spitsmuizen naast positieve waarnemingen deze nul-punten gegeven.

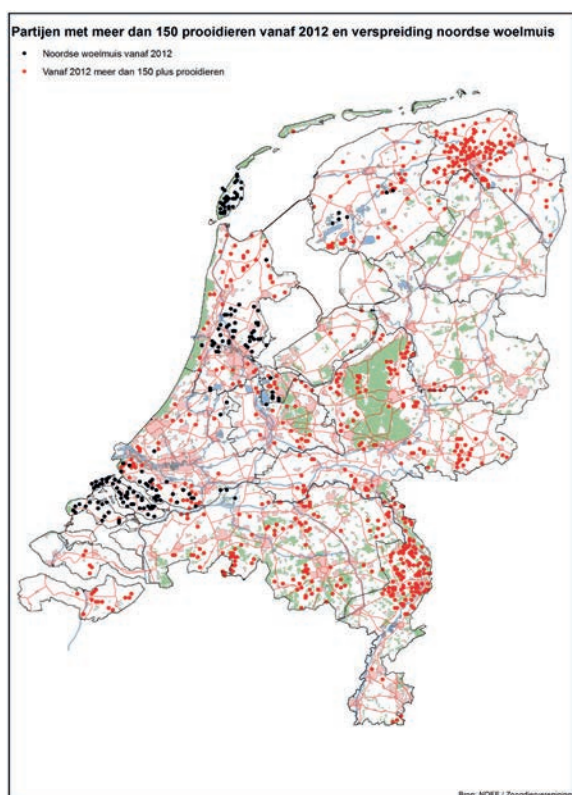
Doelsoort 1: Noordse woelmuis

Figuur 3 geeft de verspreiding van onze endemische noordse woelmuis a.h.v. de resultaten van VO Muizen vanaf 2012 (zwart), met op de achtergrond alle locaties waar braakballen zijn verzameld vanaf 2012 (rood). De soort komt verspreid voor in het merengebied van Friesland, op Texel, in Noord-Holland-midden, in de plasseengebieden van Utrecht en Zuid-Holland en op een aantal eilanden in de delta en in de Biesbosch. Binnen dit verspreidingsgebied zijn vanaf 2012 al flink wat nieuwe data verzameld, vooral van de Zuid-Hollandse eilanden, het veenweidegebied in Noord-Holland en Texel.

Het aantal aangeleverde partijen met noordse woelmuis uit Friesland is momenteel nog gering, maar deze volgen nog.

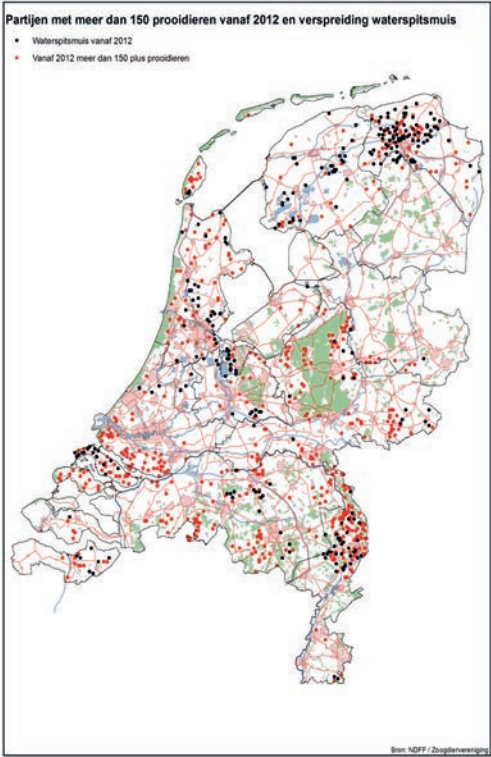
Figuur 2. Geplozen partijen 2012-2016 (rood) en partijen met meer dan 150 prooidieren (zwart).

Figuur 3. Locaties met noordse woelmuis als prooi 2012-2016.

Doelsoort 2: Waterspitsmuis

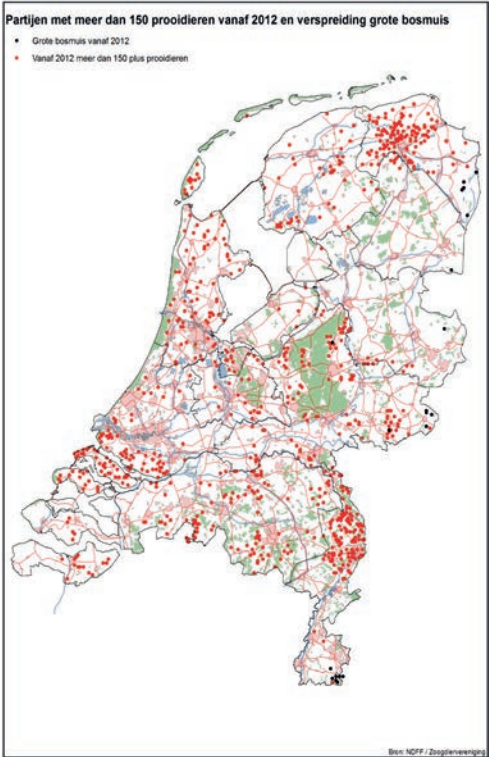
Figuur 4 geeft de verspreiding van waterspitsmuis a.h.v. de resultaten van VO Muizen vanaf 2012 (zwart) met op de achtergrond alle locaties waar braakballen zijn verzameld vanaf 2012 (rood). Opvallend is het grote aantal locaties in Groningen, het midden van Noord-Holland met waterspitsmuis, Goeree-Overflakkee en de beekdalen in Noord-Brabant en Noord-Limburg. Dit zijn goede gebieden voor de soort. Tegelijkertijd valt op dat waterspitsmuis ontbreekt in een groot gedeelte van het grensgebied van Noord-Brabant en België, in zuidelijk Zuid-Holland en op de Veluwe.

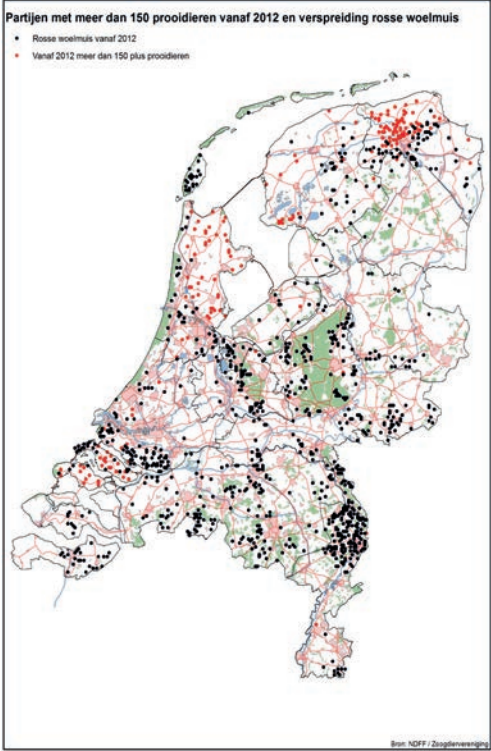
Figuur 4. Locaties met waterspitsmuis als prooi 2012-2016.

Doelsoort 3: Grote bosmuis

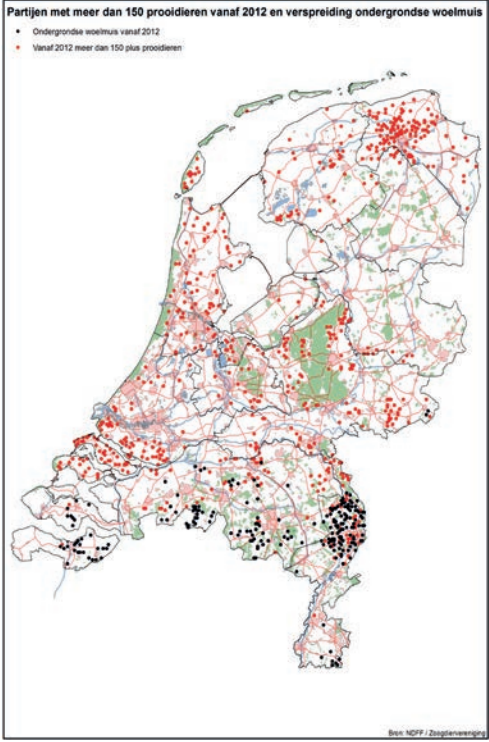
Figuur 5 geeft de verspreiding van grote bosmuis a.h.v. de resultaten van VO Muizen vanaf 2012 (zwart) met op de achtergrond alle locaties waar braakballen zijn verzameld vanaf 2012 (rood). De soort, waarvan het areaal in Nederland vanuit het oosten toeneemt, is van 2012-2016 aangetroffen in braakballen in zuidoost Groningen, de Achterhoek en Zuid-Limburg. Tot 2005 was de soort in Nederland alleen bekend vanuit de omgeving van de Vijlenerbossen in Zuid-Limburg.

Figuur 5. Locaties met grote bosmuis als prooi 2012-2016.

Figuur 6. Locaties met rosse woelmuis als prooi 2012-2016.

Figuur 7. Locaties met ondergrondse woelmuis als prooi 2012-2016.

Overige woelmuizen

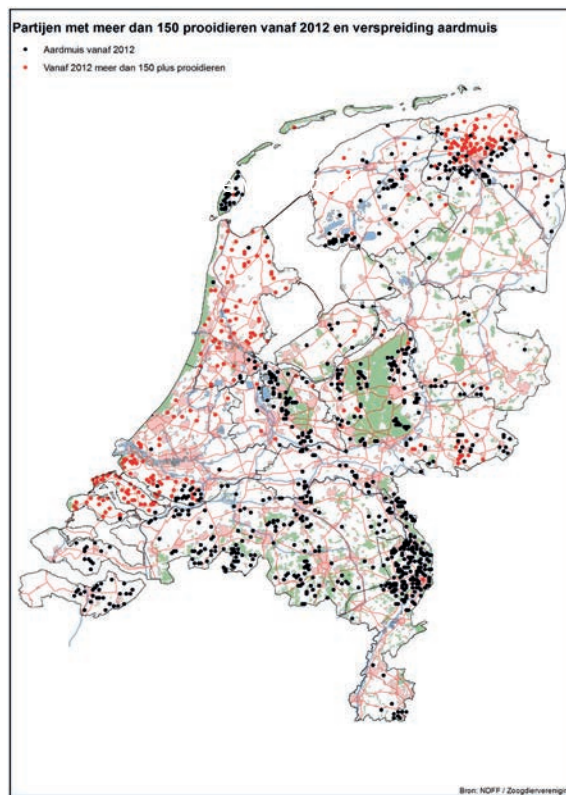
Dit keer willen we kort ingaan op de overige woelmuizen, een volgende keer kijken we naar overige spitsmuizen en ware muizen.

Figuur 6 geeft de verspreiding van de algemeen voorkomende rosse woelmuis vanaf 2012 (zwart) met op de achtergrond de nul-punten vanaf 2012 (rood). Buiten een aantal eilanden is de rosse woelmuis in de meeste gebieden in Nederland aan te treffen. Duidelijk is het (nog) ontbreken van de soort in Noord-Holland buiten de duinstreek. Daarnaast is er de opvallende entree van rosse woelmuizen op Goeree-Overflakkee, die via de Brouwersdam de zuidwest-punt van het eiland hebben weten te bereiken. De verwachting is dat de soort Goeree snel zal weten te koloniseren, wat ongetwijfeld ten koste zal gaan van de noordse woelmuis.

Figuur 7 geeft de verspreiding van de ondergrondse woelmuis vanaf 2012 (zwart) met op de achtergrond de nul-punten vanaf 2012 (rood). De zuidelijke verspreiding van de soort komt hier duidelijk naar voren. Wat opvalt is dat de soort aanwezig is in een hoog percentage van de onderzochte locaties, terwijl hij over het algemeen als schaarse soort wordt gezien. Wel is het zo dat, indien aanwezig, het percentage ondergrondse woelmuizen in een partij vaak zeer gering is (veelal slechts één individu). In de omgeving van Winterswijk, het enige gebied boven de grote rivieren waar ook ondergrondse woelmuizen kunnen worden gevonden, zijn vanaf 2012 slechts enkele meldingen binnengekomen.

Figuur 8 geeft de verspreiding van de zeer algemeen voorkomende aardmuis vanaf 2012 (zwart) met op de achtergrond de nul-punten vanaf 2012 (rood). Duidelijk is het ontbreken van de soort in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal en in het westelijk gedeelte van Zuid-Holland. Op Goeree Overflakkee is de soort, anders dan rosse woelmuis, gelukkig nog niet gearriveerd. In de Hoeksche Waard wordt de

soort wel aangetroffen in braakballen, maar de eerste levendvangst moet hier nog worden gedaan. Mogelijk gaat het nog steeds om 'ingevlogen' aardmuizen, die in de Biesbosch of noordwestelijk Noord-Brabant zijn gevangen.

Figuur 8. Locaties met aardmuis als prooi 2012-2016.

Team Verspreidingsonderzoek Muizen: Hans Hollander, Neeltje Huizenga, Martijn van Oene en Dick Bekker (Detail2.0).